

Zondag 10 september 2017 Leven in de gemeente

Lezingen: Romeinen 12 : 9 – 21
Mattheüs 18 : 15 – 22

Wellicht heeft u gedacht dat de lezingen van vanmorgen op een of andere manier van toepassing zijn op de ambtsdragers die vanmorgen hun ambtstermijn beëindigen. Die interpretatie laat ik geheel voor uw eigen rekening.....

Wat mij betreft gaat het in de beide lezingen over de manier waarop mensen en wij ls gemeente met elkaar zullen omgaan. En wellicht zijn al deze aanwijzingen wel samen te vatten met het woord 'liefde'.

Aan de ene kant is dat een mooi begrip, zeker na al die daden van haat en terreur waar we de afgelopen weken mee te maken kregen. Maar is het ook niet een beetje te soft? En beetje buiten de wereld? En dan eindigt de evangelielezing vanmorgen ook nog met de oproep van Jezus van dat je zeventig maal zeven moet vergeven.

'Liefde' : ieder mens weet ervan, maar dat het voor ieder mens een andere betekenis heeft,
is zeker een open deur.

En als je vandaag de dag iets wilt weten over een fenomeen, dan ga je natuurlijk zoeken op internet. En dat leverde mij meer dan 42 miljoen resultaten op binnen één seconde.

Pagina's vol trof ik aan. Met plaatjes, liedjes, gedichten, verhalen en meningen. Wat is er veel over liefde te vertellen.

En op hoeveel verschillende manieren kan liefde tot uitdrukking gebracht worden? En hoeveel liefde is er. Tussen een kind en een ouder, tussen een ouder en een kind. Tussen grootouder en kleinkind. Tussen twee mensen die elkaar liefhebben.

En dan is er de liefde van mensen voor het leven. Liefde voor de schepping – voor muziek.

Liefde van God voor mensen. Van mensen voor God. Liefde van mensen voor elkaar, wereldwijd.

Liefde – er is geen woord dat zoveel warmte en verlangen kan oproepen.

Liefde is ook een woord dat veel verdriet kan oproepen. Verdriet om liefde die je niet kunt delen – of niet meer kunt delen. Verdriet om liefde die niet beantwoord wordt.

En dan zoveel uitspraken:

Een paar: – wie kan liefhebben, kent geluk.
Wie liefde uitdeelt, wordt alleen maar rijker.

Je kunt geven zonder lief te hebben,
maar je kunt niet liefhebben zonder te geven.

En zo zijn er nog veel meer uitspraken over liefde.
Maar, kunnen we ook niet zeggen, dat als liefde enkel in taal wordt uitgedrukt en niet in daden, dat ze dan zonder kracht is. Liefde die enkel uit woorden bestaat, bestaat toch niet?

Daar sluiten vandaag de lezingen bij aan. Twee lezingen hebben we vanmorgen gehoord. En beide sporen aan tot daden van liefde. En beide zijn ook nog eens gericht tot de gemeente en tot ons allen die daarvan deel uitmaken. Het is niet altijd makkelijk met elkaar onder één dak te zijn. Voor die situatie schrijft Paulus zijn woorden. Binnen één gemeente: zoveel verschillende mensen, zoveel verschillende achtergronden. Zoveel verschillende verwachtingen.

Wanneer je dat bedenkt, krijgen ze meer zeggingskracht. “Laat uw liefde oprecht zijn.” “Heb elkaar lief met de innige liefde van broeders en zusters en acht de ander hoger dan uzelf.” “Bekommer u om de noden van de heiligen en wees gastvrij.”

Van elkaar houden wanneer de neuzen één kant op staan is niet zo moeilijk. In liefde met elkaar omgaan wanneer je verschillend over de dingen denkt en voelt is veel lastiger. Dat vraagt van ons één van de moeilijkste dingen: verdraagzaamheid; acceptatie. En daartoe roept Paulus de gemeente, ons, op.

En Mattheüs – hoe spreekt hij over liefde?

Op het eerste gezicht lijken het woorden van een strenge vermaning: “Als een van je broeders of zusters tegen je zondigt, moet je die daarover eerst onder vier ogen aanspreken. Als ze luisteren, dan heb je ze voor de gemeente behouden...”, om ermee te eindigen dat ieder die niet luistert behandeld moet worden als een heiden of een tollenaar.

Is het de bedoeling van Mattheüs om hier een streng regime te propageren?

In ieder geval niet een streng regime waarbij wij elkaar op moraliserende manier de maat nemen. Maar wel streng in die zin, dat we hier gehouden worden aan het liefdevol omgaan met elkaar in de gemeente.

Wanneer iemand het spoor bijster is, zoek dan contact met hem of haar. Wanneer iemand je heeft gekwetst, probeer dan de band te herstellen.

Zoals de herder op zoek gaat naar dat ene schaap – en als hij het vindt, zich over die ene meer verheugt dan over de negenennegentig anderen die niet afgedwaald waren.

En lukt het niet - in die zin is het wel reëel - “behandel hen dan zoals je een heiden of een tollenaar behandelt.” Behandel hem of haar als iemand die ervoor kiest zichzelf buiten de gemeenschap te plaatsen. Maar degene mag nooit dóór die gemeenschap worden buitengesloten. De deur blijft altijd open.

En Jezus doet ons dat voor: hij at bij voorkeur met tollenaars.

Maar: je hoeft niet eindeloos doorgaan met oplossen en vergeven, als die ander daar niet aan mee wil doen. Toont iemand geen berouw, is hij helemaal niet uit op verzoening – neem dan afstand. Zoals Joden een heiden of tollenaar vaak op afstand houden. Maar dat doe je pas nadat je tot driemaal toe een serieuze poging hebt gewaagd een conflict de wereld uit te helpen. Dan moet je onder ogen zien dat vergeving ook grenzen kent, zeker als de ander daar niet om vraagt. Maar komt er wel zo'n vraag - zou je me kunnen vergeven - dan wordt het anders. Dan moet je royaal zijn, en niet op je strepen blijven staan. Dan komt bij Jezus dat andere woord om de hoek kijken, van zeventig maal zeven - dus meer dan royaal.

En bij al die facetten van liefde gaat het binnen de christelijke gemeente ook over naastenliefde.

En naastenliefde heeft een aantal bijzondere kenmerken, om er maar eens een paar te noemen: zij is helemaal gratis, verwacht niets terug, geen tegenprestatie en ook geen terug geliefd worden. Het is liefde zonder bijbedoelingen, zonder verborgen agenda, het is liefde zonder aanzien van de persoon – kort samengevat: tamelijk wereldvreemd.

En toch zo immens belangrijk. Er zijn namelijk altijd mensen die oppervlakkig bekeken liefde niet waard lijken. Ze zijn te anders, te vreemd, te moeilijk, te schuldig of te gevaarlijk.

Ze kunnen dakloos en drugsverslaafd zijn. En toch verlangen naar een dak boven hun hoofd, naar aandacht. Ook zij hebben, hoe dan ook, liefde nodig.

En de wereld wordt een betere plek als wij leven zoals Paulus het van ons vraagt, als wij met alle mensen, dus ook met de ontheemden, daklozen en vijanden, in vrede proberen te leven.

Wel voegt Paulus er genadig aan toe : “Voor zover het in onze macht ligt”, want ook hij weet, dat niet iedereen dat wil: met ons en de wereld in vrede leven. Juist dan, als mensen ons vijandig bejegenen, moeten wij wereldvreemd zijn.

Want juist dan is oprechte liefde nodig. Omdat oprechte liefde de enige manier is, om vicieuze cirkels van vijandschap, geweld en vergelding te doorbreken.

Want de houding om beschuldigend naar de ander te wijzen en te roepen dat hij ermee is begonnen, dat zij er toch zelf schuld aan zijn, daar doen wij christenen, als het goed is, toch niet aan mee?

En dat is geen zwaktebod, in tegendeel: als wij weigeren om aan de cirkel van geweld en vergelding mee te doen, als wij proberen die vreselijke cirkels van haat, angst en wraak een halt toe te roepen, dán handelen wij in liefde.

En inderdaad: het blijft wereldvreemd. Als wij met de woorden van Paulus: hen zegenen die ons vervloeken en dat wij juist die mensen gastvrij ontvangen die ons kwaad en vijandig bejegenen. En dat stelt ons ook in onze tijd voor vragen. Hoe gastvrij kunnen we zijn? Willen we zijn.

Ik heb geen pasklaar antwoord.

In de lezing vanochtend maakt Paulus duidelijk dat naastenliefde tegen het gezonde verstand indruist, dat zij toch wereldvreemd is. Maar juist dat maakt deze liefde zo bijzonder belangrijk. Daar waar liefde tegen alle menselijke maatstaven wordt volgehouden, waar mensen vooroordelen en haat overwinnen en een echte ontmoeting mogelijk wordt, daar breekt vandaag de dag al het nieuwe tijdperk van Gods liefde aan.

Dat we toch telkens weer een gemeente zullen zijn, waarin de liefde zal opbloeien.

Loosdrecht, Gereformeerde Kerk

ds. Hillegonda Ploeger